

**ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC NÔNG LÂM**

ĐẶNG ĐỨC MẠNH

**NGHIÊN CỨU HOẠT ĐỘNG SẢN XUẤT VÀ
THU NHẬP CỦA CÁC HỘ NÔNG DÂN TẠI 3
XÃ THÍ ĐIỂM XÂY DỰNG NÔNG THÔN MỚI
TẠI TỈNH PHÚ THỌ**

Chuyên ngành: Phát triển nông thôn

Mã số: 60 62 01 16

LUẬN VĂN THẠC SĨ KHOA HỌC NÔNG NGHIỆP

Người hướng dẫn khoa học: PGS. TS. Dương Văn Sơn

Thái Nguyên - 2013

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan, luận văn là công trình nghiên cứu khoa học, độc lập của riêng tôi.

Các số liệu, thống kê, tổng hợp phân tích, kết quả nghiên cứu nêu trong luận văn được tập hợp từ nhiều nguồn tài liệu và liên hệ thực tế, các thông tin trong luận văn là trung thực và có nguồn gốc rõ ràng.

Tôi xin hoàn toàn chịu trách nhiệm về nội dung của luận văn.

Phú Thọ, ngày tháng năm 2013

Tác giả luận văn

Đặng Đức Mạnh

LỜI CẢM ƠN

Tác giả xin trân trọng cảm ơn trường Đại học Nông lâm Thái Nguyên, phòng Quản lý sau đại học đã tạo điều kiện trong thời gian học tập, nghiên cứu và hoàn thành chương trình học tập của khóa học. Trong thời gian học tập, nghiên cứu đề tài tác giả đã nhận được sự quan tâm, chỉ bảo nhiệt tình của tập thể giảng viên Trường Đại học Nông lâm Thái Nguyên, của thầy hướng dẫn thực hiện luận văn để đảm bảo hoàn thành kế hoạch và tiến độ đề ra; đặc biệt, tác giả xin bày tỏ sự biết ơn sâu sắc tới thầy giáo PGS.TS. Dương Văn Sơn đã nhiệt tình truyền đạt kiến thức giúp đỡ tác giả hoàn thành tốt luận văn này.

Tác giả xin chân thành cảm ơn các đồng chí lãnh đạo, các cán bộ Sở Nông nghiệp và PTNT, UBND các xã Sơn Dương, Đồng Luận, Gia Điền đã tạo điều kiện, giúp đỡ, đóng góp nhiều ý kiến bổ ích trong quá trình nghiên cứu đề tài; đồng thời xin chân thành cảm ơn tập thể anh, chị, em lớp thạc sỹ K19 - Phát triển nông thôn đã giúp đỡ trong thời gian học tập, nghiên cứu và hoàn thành luận văn.

Mặc dù đã có nhiều cố gắng, song luận văn không thể tránh khỏi những thiếu sót. Do vậy tác giả mong nhận được sự góp ý kiến của các thầy giáo, cô giáo và các bạn để luận văn được hoàn thiện hơn.

Trân trọng cảm ơn!

Phú Thọ, ngày tháng năm 2013

Tác giả luận văn

Đặng Đức Mạnh

MỤC LỤC

	Trang
Lời cam đoan	i
Lời cảm ơn	ii
Mục lục	iii
Danh mục các từ viết tắt	vi
Danh mục các bảng	vii
MỞ ĐẦU	1
1. Tính cấp thiết của đề tài	1
2. Mục tiêu của đề tài	3
2.1. Mục tiêu chung	3
2.2. Mục tiêu cụ thể	3
CHƯƠNG 1: TỔNG QUAN TÀI LIỆU	4
1.1. Cơ sở khoa học của đề tài	4
1.2. Cơ sở thực tiễn	11
1.2.1. Tình hình sản xuất và thu nhập khu vực nông thôn trên thế giới	11
1.2.2. Tình hình sản xuất và thu nhập khu vực nông thôn tại Việt Nam	20
CHƯƠNG 2: ĐỐI TƯỢNG, NỘI DUNG, PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU.....	23
2.1. Đối tượng nghiên cứu.....	23
2.2. Địa điểm, phạm vi và thời gian tiến hành nghiên cứu	23
2.3. Nội dung nghiên cứu	23
2.3.1. Đánh giá điều kiện tự nhiên, kinh tế xã hội của các địa phương có liên quan đến hoạt động sản xuất của người dân	23
2.3.2. Nghiên cứu về hoạt động sản xuất của các hộ dân trên địa bàn nghiên cứu, bao gồm sản xuất nông nghiệp và phi nông nghiệp.....	23
2.3.2.1. Hoạt động sản xuất nông nghiệp.....	23
2.3.2.2. Hoạt động phi nông nghiệp.....	24
2.3.3 Nghiên cứu về cơ cấu thời gian dành cho các hoạt động lao động sản xuất của các lao động tại các hộ dân trên địa bàn các xã nghiên cứu.....	25

2.3.3.1. Về cấu trúc thời gian dành cho các hoạt động nông nghiệp và phi nông nghiệp của các hộ dân trên địa bàn các xã nghiên cứu	25
2.3.3.2. Về thu nhập của các hộ dân tại địa bàn các xã nghiên cứu.....	25
2.3.4. Đề xuất một số giải pháp nhằm phát triển sản xuất và nâng cao thu nhập cho các hộ nông dân trên địa bàn các xã xây dựng nông thôn mới tại tỉnh Phú Thọ.....	26
2.4. Phương pháp nghiên cứu.....	26
2.4.1. Thu thập các thông tin thứ cấp.....	26
2.4.2. Thu thập thông tin sơ cấp.....	27
2.5. Phân tích số liệu	29
CHƯƠNG 3: KẾT QUẢ NGHIÊN CỨU VÀ THẢO LUẬN	30
3.1. Đánh giá điều kiện tự nhiên, kinh tế - xã hội có liên quan đến sản xuất nông nghiệp tại 3 xã điểm	30
3.1.1. Điều kiện tự nhiên.....	30
3.1.1.1. Vị trí địa lý, địa hình địa mạo	30
3.1.1.2. Khí hậu, thủy văn	31
3.1.1.3. Tài nguyên đất.....	32
3.1.2. Điều kiện kinh tế - xã hội tại 3 xã nghiên cứu liên quan đến sản xuất nông nghiệp	33
3.2. Hoạt động sản xuất của các hộ nông dân trên địa bàn các xã nghiên cứu.....	37
3.2.1. Hoạt động sản xuất nông nghiệp.....	37
3.2.1.1. Về tổ chức sản xuất và quản trị sản xuất.....	37
3.2.1.2. Về sản xuất nông nghiệp.....	45
3.2.2. Hoạt động phi nông nghiệp.....	67
3.3. Nghiên cứu cơ cấu thời gian dành cho hoạt động nông nghiệp, phi nông nghiệp của các lao động tại các hộ dân trên địa bàn 3 xã điểm	72
3.3.1. Cấu trúc thời gian dành cho các hoạt động nông nghiệp và phi nông nghiệp của các hộ và thành viên hộ nông dân trên địa bàn 3 xã điểm.....	72
3.4. Nghiên cứu về thu nhập tại các hộ dân trên địa bàn các xã nghiên cứu ..	77
3.4.1. Thu nhập về nông nghiệp.....	77
3.4.2. Thu nhập về phi nông nghiệp.....	84

3.4.3. Tác động của Chương trình MTQG xây dựng nông thôn mới đến thu nhập của các hộ dân tại các xã nghiên cứu	87
3.5. Đánh giá chung	90
3.6. Một số giải pháp nhằm phát triển sản xuất, nâng cao thu nhập cho các hộ dân tại 3 xã nghiên cứu	91
3.6.1. Về sản xuất nông nghiệp.....	91
3.6.2. Về hoạt động phi nông nghiệp	92
3.6.3. Một số giải pháp góp phần xây dựng nông thôn mới trên địa bàn tỉnh Phú Thọ	93
KẾT LUẬN, ĐỀ XUẤT VÀ KIẾN NGHỊ	94
1. Kết luận	94
2. Đề xuất và kiến nghị	95
TÀI LIỆU THAM KHẢO	97

DANH MỤC CÁC TỪ VIẾT TẮT

1. CSHT	: Cơ sở hạ tầng
2. DN	: Doanh nghiệp
3. HTX	: Hợp tác xã
4. LN	: Làng nghề
5. NLNN	: Nông lâm ngư nghiệp
6. PTNT	: Phát triển nông thôn
7. QĐ	: Quyết định
8. THT	: Tổ hợp tác
9. TTg	: Thủ tướng
10. Tr.T	: Trang trại
11. UBND	: Ủy ban nhân dân

DANH MỤC CÁC BẢNG

	Trang
Bảng 3.1: Thống kê diện tích đất 3 xã nghiên cứu	32
Bảng 3.2: Thống kê một số chỉ tiêu kinh tế - xã hội 3 xã nghiên cứu	34
Bảng 3.3: Các loại hình tổ chức sản xuất tại 3 xã nghiên cứu	37
Bảng 3.4: Chất lượng hoạt động của các loại hình	42
tổ chức sản xuất tại 3 xã nghiên cứu.....	42
Bảng 3.5: Diện tích một số cây trồng chính tại 3 xã nghiên cứu	45
Bảng 3.6: Năng suất bình quân một số cây trồng chính tại 3 xã nghiên cứu .	49
Bảng 3.7: Một số chỉ tiêu về sản xuất lâm nghiệp tại 3 xã nghiên cứu.....	51
Bảng 3.8: Những thuận lợi trong phát triển ngành trồng trọt.....	52
Bảng 3.9: Những khó khăn trong phát triển ngành trồng trọt	55
Bảng 3.10: Thống kê một số chỉ tiêu ngành chăn nuôi tại 3 xã nghiên cứu	58
Bảng 3.11: Những thuận lợi chính trong phát triển ngành chăn nuôi	61
Bảng 3.12: Những khó khăn chính trong phát triển ngành chăn nuôi.....	64
Bảng 3.13: Các hoạt động phi nông nghiệp của các hộ	68
Bảng 3.14: Bình quân thời gian lao động sản xuất	73
của các lao động tại các hộ	73
Bảng 3.15: Tổng giá trị sản xuất theo lĩnh vực tại 3 xã nghiên cứu	77
Bảng 3.16: Thu nhập trồng trọt bình quân của các hộ	80
Bảng 3.17: Thu nhập chăn nuôi bình quân của các hộ.....	83
Bảng 3.18: Thu nhập phi nông nghiệp bình quân của các hộ.....	85
Bảng 3.19: Thu nhập bình quân đầu người/năm tại 3 xã nghiên cứu.....	88

MỞ ĐẦU

1. Tính cấp thiết của đề tài

Như chúng ta đã biết, phát triển nông nghiệp nông thôn là vấn đề được Đảng và Nhà nước đặc biệt quan tâm. Khu vực nông thôn giữ một vai trò hết sức quan trọng trong quá trình phát triển của đất nước. Nông thôn là nơi cung cấp lương thực thực phẩm cho người dân, đảm bảo an ninh lương thực quốc gia và là nguồn thu một khoản ngoại tệ không nhỏ cho ngân sách Nhà nước thông qua hoạt động xuất khẩu; nông thôn cung cấp nguyên liệu cho các ngành kinh tế khác và cung cấp hàng hóa cho xuất khẩu; nông thôn còn cung cấp lực lượng lao động hùng hậu cho công nghiệp và thành thị; nông thôn còn là thị trường rộng lớn để tiêu thụ các sản phẩm của công nghiệp và dịch vụ,... do đó phát triển nông thôn tạo điều kiện ổn định về mặt kinh tế - chính trị - xã hội cho mỗi quốc gia.

Trong suốt quá trình phát triển của đất nước, bộ mặt nông thôn Việt Nam đã có nhiều chuyển biến đáng kể. Đời sống người dân ngày càng được nâng lên, cơ sở hạ tầng nông thôn ngày càng được cải thiện, sản xuất nông nghiệp đã đạt được nhiều thành tựu to lớn, cơ cấu lao động và kinh tế nông thôn dần có sự chuyển biến tích cực theo hướng tăng tỷ lệ lao động và thành phần kinh tế phi nông nghiệp. Việt Nam hiện là một trong những nước đứng đầu trong xuất khẩu một số sản phẩm nông nghiệp như gạo, tiêu, điều, thủy sản, cà phê,... Tuy nhiên những thành tựu mà ngành nông nghiệp nước ta đạt được chưa tương xứng với tiềm năng và lợi thế của mình. Nông nghiệp nông thôn có phát triển nhưng thiếu bền vững, cạnh tranh thấp, chuyển giao khoa học công nghệ và đào tạo nguồn nhân lực còn hạn chế. Nông nghiệp nông thôn phát triển thiếu quy hoạch, kết cấu hạ tầng kinh tế - xã hội như hệ thống giao thông, thủy lợi, trường học, trạm y tế, công trình cấp nước... còn yếu

kém, môi trường nông thôn ngày càng bị ô nhiễm. Đời sống vật chất và tinh thần của người dân nông thôn đã được cải thiện nhưng vẫn còn thấp, tỷ lệ hộ nghèo còn cao, chênh lệch giàu nghèo giữa khu vực thành thị và nông thôn còn lớn dẫn đến nhiều vấn đề xã hội bức xúc như di dân lên thành thị, ô nhiễm môi trường, tệ nạn xã hội gia tăng... Nhằm giải quyết những tồn tại và thúc đẩy quá trình phát triển tại khu vực nông thôn, ngày 04 tháng 06 năm 2010 Thủ tướng Chính phủ đã ký Quyết định số 800/QĐ-TTg phê duyệt Chương trình mục tiêu Quốc gia về xây dựng nông thôn mới giai đoạn 2010 - 2020. Phú Thọ là một trong năm tỉnh điểm của cả nước để thực hiện Chương trình mục tiêu Quốc gia về xây dựng nông thôn mới.

Ngay trong năm 2010, tỉnh Phú Thọ đã triển khai xây dựng nông thôn mới trên ba xã điểm, đại diện cho 3 vùng của tỉnh là xã Sơn Dương (huyện Lâm Thao), đại diện cho vùng đồng bằng; xã Đồng Luận (huyện Thanh Thủy), đại diện vùng trung du niền núi, và xã Gia Diên (huyện Hạ Hòa), đại diện vùng miền núi cao. Cho đến nay, chương trình này vẫn đang tiếp tục được triển khai và đã thu được một số kết quả bước đầu rất đáng được đánh giá và rút kinh nghiệm. Trong các hoạt động của chương trình xây dựng nông thôn mới, sản xuất và hoạt động sinh kế (bao gồm cả hoạt động sản xuất nông nghiệp và phi nông nghiệp) được coi là hoạt động cơ bản phản ánh trình độ phát triển kinh tế và thu nhập của địa phương. Vì vậy, việc đánh giá hoạt động sản xuất và thu nhập của các hộ dân tại các xã điểm là rất cần thiết để có được bức tranh về hiện trạng đời sống sản xuất và thu nhập của người dân, từ đó đưa ra một số giải pháp nhằm phát triển sản xuất và nâng cao thu nhập cho các hộ nông dân trên địa bàn các xã xây dựng thí điểm nông thôn mới tại tỉnh Phú Thọ. Do đó việc thực hiện đề tài: ***“Nghiên cứu hoạt động sản xuất và thu nhập của các hộ nông dân tại 3 xã thí điểm xây dựng nông thôn mới tại tỉnh Phú Thọ”*** là rất cần thiết, có ý nghĩa cả về lý luận và thực tiễn phục vụ chương trình xây dựng nông thôn mới tại tỉnh Phú Thọ.